

Het past de vrouw de sjerp te dragen

Ondanks de tweede feministische golf telt België maar zeventien vrouwelijke burgemeesters. In Vlaanderen waren er de jongste vijf jaar zeven vrouwen permanent burgemeester.

VIJF van de zeven vrouwelijke burgemeesters in Vlaanderen danken hun politieke opgang direct aan één van hun ouders of aan hun politiek aktieve echtgenoot. Van de andere twee wisten de kiezers dat ze hun steun waard waren via professionele kwaliteiten. Een normaal verschijnsel.

- *Professor Wilfried Dewachter* (Politieke wetenschappen, KUL): De moeilijkheden die vrouwen ondervinden om in de politiek terecht te komen zijn bijna familiaal bepaald. Het als vrouw waarmaken, vergt bijna een over-socialisering of een over-professionalisering. Deze factoren spelen in bepaalde mate ook mee voor mannen, maar gelden toch nog sterker voor vrouwen. Zowel de vader, de grootvader als de overgrootvader van de Bierbeekse burgemeester *Josephine Denonville* waren al burgemeester. Zelf heeft ze er vier legislaturen opzitten, waarvan twee als burgemeester. Ze had er geen problemen mee: „Hoewel er 24 jaar geleden op het platteland zelden een vrouw in een kollege zetelde. Door mijn achtergrond werd ik goed aanvaard. En thuis groeide ik op met de politiek.”

De twee grootvaders van *Godelieve De Vos* van Kortenaak zijn burgemeester geweest, haar vader schepen. Zelf heeft ze vijf periodes gemeenteraad achter de rug, waarvan twee als burgemeester. Ze was ook 25 jaar volksvertegenwoordiger. „Ik ben in de politiek gegaan omdat het me gevraagd werd. Moeilijkheden heb ik nooit gehad. Voor mij bestaan er geen specifiek mannelijke of vrouwelijke taken. Ik steun vrouwen die goed presteren. Als een vrouw en een man even goed zijn, kies ik de vrouw voor bepaalde beleidsniveaus, omdat er nood is aan positieve discriminatie. Vrouwen hebben een grote achterstand.”

De man van *Diane Verhast* van Heist-op-den-Berg was sinds 1958 burgemeester. „Via hem raakte ik vertrouwd met de politiek en het gemeentebestuur. In '76 koos mijn man voor de senaat en toen vroeg de partij mij of ik op kop wou staan. Ik ben altijd politiek geïnteresseerd geweest en door het leven met mijn man werd dat extra beklemtoond.”

Celine Algoet van Sint-Genesius-Rode werd geboren op 26 mei, net vijftig jaar na *Camille Huysmans* (1871). „Elk jaar op mijn verjaardag stond zijn foto in de krant, toen hij negentig werd, heb ik hem een brief geschreven en hem ontmoet. Als klein meisje voelde ik me ook aangetrokken tot *Van Zeeland*, een hele

schone man. Maar de basis van de stiel heb ik op het kabinet geleerd.

In oktober '64 kreeg ik de dossiers van de burgemeesterbenoemingen. Dat was bij de eerste fusie. De mannen boksten voor hun sjerp, veel vrouwen moesten het onderspit delven. Ik geraakte in de politiek door mijn tweede man: *George Algoet*, hij was de plaatselijke partijvoorzitter. Ik kwam op de partijlijst terecht, een beetje als opvulsel, maar zeker niet tegen mijn wil. Integendeel. Ik ben nu twaalf jaar burgemeester. Daarvoor was ik één jaar raadslid en vijf jaar schepen van Openbare Werken. Een goede leer-school, ik kreeg de zaken van binnen uit te bekijken.

Soms word je als vrouw beter aanvaard, soms heb je extra voordeel. Een bekwame vrouw gelukt in haar opzet, maar ze moet haar bekwaamheid nadrukkelijker aantonen dan een man. Als

weduwe met vier kleine kinderen wou ik nooit opvallen door afwezigheid. Ik wou niemand de kans geven om ook maar te denken dat ik misbruik zou maken van mijn persoonlijke problemen. Ik heb dan ook door mijn vrouw-zijn nooit problemen gehad.

De moeder van *Marilou Vanden Poel-Welkenhuysen* van Zonhoven zat in de politiek. „Ze was het eerste vrouwelijke gemeenteraadslid van Zonhoven, ik de eerste vrouwelijke burgemeester. In 1976 ben ik voor de eerste keer opgekomen om als het ware te peilen met de barometer. Ik behaalde meteen op twee na de meeste voorkeurstemmen. Een enorme stimulans, maar omdat mijn moeder nog gemeenteraadslid was, moest ik verstek laten gaan. Ik ben nog even volksvertegenwoordiger en senator geweest en ik heb er nu mijn eerste ambtstermijn van burgemeester opzitten.”

Onverwacht

Lea Fockaert uit Tervuren is er gekomen dank zij haar beroepservaring. „Ik ben in de administratie begonnen als bediende en later werd ik gemeentelijk sekretaris van Duisburg. Ik had nooit aan politiek gedacht omdat dat onverwacht was met mijn job. Maar bij de vorige verkiezingen heb ik me laten overhalen. Omdat ik dan nog meer voor de mensen kon doen. Als vrouw heb ik nooit problemen ondervonden, integendeel. Soms is het een groot voordeel om vrouw te zijn. Ik voel de noden beter aan en kan ze beter verwoorden. Bovendien nemen ze van mij veel sneller zaken aan.

De politiek is een mannenwereld. Als gemeentesekretaris was ik soms de enige vrouw op een vergadering van honderd mannen. Ik was de drempel dus al gewoon toen ik in de politiek belandde.”

In Geel vroegen zich sommige inwoners zes jaar geleden af of *Maria Vansant* het burgemeesterschap wel aankon. De stap naar de gemeenteraad kwam er in 1970. De vrouwenbeweging ijverde voor het doorstoten van de vrouwen in de politiek. Als voorzitter van de vrouwenlijst moest ze toen wel een voorbeeld stellen. Ze werd verkozen. „En dan kom je in een éénrichtingsstraatje terecht, waar je niet uit kan. Daarna werd ik schepen, omdat er een kollegezetel vrijkwam.”

Het overkomt ze allemaal wel eens: de brieven zijn gericht aan de *Heer Burgemeester* en mensen wensen ze vriendelijk goeiedag met *Meneer de Burgemeester*. Het rollenpatroon. Vrouwen hebben, volgens de burgemeesters, minder tijd dan mannen omdat ze zo worden opgeslokt door hun gezin. Daarom vinden vrouwen de politiek moeilijk verenigbaar met het gezin.

— *Vanden Poel* : Er gaan vele jaren intensief veldwerk aan vooraf. Veel avonden moeten worden opgeofferd om je bekend, verdienstelijk en politiek geliefd te maken. Dat is voor veel vrouwen een te hoge horde. Politiek aan de top vraagt om een totaal engagement.

Overigens is het algemene kiesrecht nog recent.

— *Algoet* : Er zaten zelfs vrouwen in het parlement die niet voor zichzelf mochten stemmen. Iets waaraan je niet mag meedoen, interesseert je veel minder. We moeten langzaam gewoon worden aan politiek. Vrouwen hadden geen traditie, geen politieke cultuur. Alle plaatsen waren ingenomen door mannen.

— *Vansant* : Voor veel mannen was het net alsof we ze uit hun plaats verdreven. En terecht, er zijn maar een beperkt aantal plaatsen.

— *De Vos* : Vrouwen krijgen pas nu steun van hun eigen organisaties. Die waren in mijn beginperiode a-politiek. Je werd bijna in de ban geslagen als je je aan politiek waagde. Nu pas wordt veel publiciteit gemaakt voor de vrouwelijke aanwezigheid en zetelen vrouwen in politieke besturen. In den beginne zaten de vrouwen wel in de sociale organisaties, maar niet in de politieke. Maar ondanks de grotere steun is de vrouwelijke aanwezigheid in de politiek proportioneel niet zo gestegen als in de andere sectoren.

Ambitie

Volgens de burgemeesters ligt de oplossing in de permanente aanwezigheid van vrouwen. Vrouwen moeten in de politiek een actieve rol opnemen in alle gelegingen. Ze mogen niet pas betrokken raken op het moment dat de lijsten worden samengesteld, als dringend naar vrouwennamen gezocht wordt. Marilou Vanden Poel vindt dat de partijen hun energie zeer nuttig zouden besteden als ze probeerden de vrouwen politieke ambitie bij te brengen, in plaats van ze op het allerlaatste moment te ronselen.

De weg naar het lijsttrekkerschap is lang. Om aan de top te komen, moet je je engageren in de partij, werken in de partij, behoren tot commissies, ideeën inbrengen.

— *Fockaert* : Om veel stemmen te halen, moet je je lang voor de verkiezingen inzetten, zodat de mensen weten dat je actief bent en dat je veel voor hen doet.

— *Algoet* : Zo waarderen je automatisch als je presteert zonder ellébogenwerk. Als je je nuttig maakt, kunnen ze op je terug vallen. Vóór het mandaat ligt belangeloos werk te wachten.

Kiezen is delen

In 1982 werden 1251 vrouwelijke gemeenteraadsliden verkozen of 9,8 procent van de 12.741 gemeenteraadsliden die het land rijk is. Vervolgens werden 189 vrouwen schepen (7,1 procent van 2773) en 17 burgemeester (geen drie procent).

De vrouwen mochten voor het eerst meedoen aan het politieke spel bij de gemeenteraadsverkiezingen van 24 april 1921. Het algemeen stemrecht kwam er pas in 1948. Tot 1976 bleef het gemiddeld aantal vrouwelijke gemeenteraadsliden onder de 5 procent hangen. Toen verdubbelde procentsgewijs de vrouwelijke aanwezigheid in de gemeentepolitiek, maar daarna trad het status quo in. Ondanks de numerieke meerderheid van vrouwen (51,2 procent van de bevolking), ondanks de gunstige evolutie inzake de vrouw in de politiek, blijft het aantal vrouwen in politieke functies, op alle niveaus, onder de tien procent.

Bij de volgende verkiezingen zouden er volgens de partijen meer vrouwen kiesbaar zijn. Bij de gemeenteraadsverkiezingen mag je binnen één partijlijst op verscheidene namen stemmen, waardoor je „voor meer evenwicht in de gemeenteraad kan stemmen.“ Dit is het motto van de nieuwe sensibiliseringscampagne van

— *Verbist* : In het bedrijfsleven tellen je kwaliteiten, in de politiek moet je bovendien nog verkozen worden. Dat is moeilijker voor een vrouw dan voor een man.

Er is ook veel toeval mee gemoeid, een schepenzetel moet vrijkomen, daarna kan pas aanspraak gemaakt worden op het ambt dat blijkbaar iedereen begeert : dat van burgemeester.

„Dat vrouwen hun man kunnen staan in de politiek, hebben we ondertussen bewezen“, luidt het koor. De vrouwelijke burgemeesters zijn het ook eens met staatssecretaris *Miel Smet* : „Er moet meer evenwicht komen in de gemeenteraad. En kolleges zonder één vrouw zouden niet mogen bestaan. Want vrouwen doen het, alle verhoudingen in acht genomen, zeker niet slechter. Ze zijn grotere doorzetters én dat is belangrijk in de gemeentepolitiek. Vrouwelijke burgemeesters staan dicht bij de bevolking, ze verlagen de drempelvrées van de inwoners. Vrouwen leggen bovendien andere klemtonen, ze hebben een andere invalshoek, de vrouwelijke aanwezigheid is beter voor het beleid.“

— *Denonville* : Vrouwen werken vrouwgericht, ze denken socialer én ze zijn meer gehecht aan hun gemeente.

het staatssecretariaat voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie van *Miel Smet*. De campagne wil de kiezers aanzetten om ook voor vrouwen te stemmen. Ze wil de kiezers bewust maken van de geringe deelneming van vrouwen in de politiek en hen overtuigen van de noodzaak van een gelijke deelneming van vrouwen en mannen aan de politieke activiteit.

Getrouwd

De vrouwelijke burgemeesters van Vlaanderen zijn 47 tot 63 jaar. Ze hebben minstens een humaniora-diploma. Wie niet getrouwd is, zou het moeilijk vinden om het gezinsleven met het burgemeesterschap te laten rijmen. Wie wel getrouwd is, en kinderen heeft, ziet er geen graten in. Zeker niet nu bij de meesten de kinderen niet meer piepjong zijn. „Kwestie van organisatie. Dat is toch ook zo voor mannen“.

Ze vinden het burgemeesterschap wel een honds karwei uren mogen niet geteld worden, 's avonds wordt er vergaderd, in het weekend moet de burgemeester nog van de partij zijn op allerhande festiviteiten en de telefoon rinkelt op de onmogelijkste uren. Maar ze zouden het voor geen goud gemist willen hebben. Van hun kinderen stelt alseen de dochter van *Celine Algoet* zich nu kandidaat.

— *De Vos* : Ik leg menselijke prioriteiten : de verbetering van het welzijn.

— *Algoet* : Vrouwen kijken makkelijker naar details.

— *Fockaert* : Vrouwen voelen de sociale noden beter aan. Bovendien zijn ze vertrouwd met de huishoudkunde.

— *Verbist* : De gemeente is een groot huishouden, een groot bedrijf dat je financieel op dezelfde manier moet beheeren.

Marilou Vanden Poel (PVV) hoopt dat haar zuinig beleid beloofd zal worden met een nieuw mandaat. Alle andere vrouwelijke burgemeesters in Vlaanderen zijn CVP-lijsttrekkers in hun gemeente.

Alleen *Godelieve De Vos* weet zeker dat ze haar laatste ambtstermijn bijna achter de rug heeft. „Ik heb veertien verkiezingen achter de rug, dat vraagt een enorme inzet, energie, tijd én materiële inzet.“

Voor *Celine Algoet* is het de laatste keer : „Ik wil stilaan wat meer vrije tijd. De vorige keer was ik goed voor veel voorkeurstemmen. Als ik nu wegga en we verliezen, lijkt het mijn schuld. Dat wil ik niet.“ **MARLIES VAN BOUWEL ■**